

מסורת הש"ס

- (א) וקדושין עד. וי"ט;
(ב) ב"מ ק. (ג) דף נד ע"ב;
(ד) ש"ך ע"ב, (ה) [נ"ד ע"ג];

הגהות הב"ח

- (א) רשב"ם ד"ה וי"ט
משני ובי' ואוקמינן ביד מר
עוקבא: (ב) ד"ה יתלוקין
וכי' ממוקם יותר ממנינו:
(ג) ד"ה שורא דייני ובי'
ושמא עתה וזה כ"ל ודל"ה
ע"כ ד"ה שורא: (ד) ד"ה וי"ט
וכי' לא שטר ולא עדי חזקה
ואיכא למימסר: (ה) תוס' ד"ה
בר ובי' כיון דאיתו אלף
לדל"ה: (ו) בא"ד בנכריס
יותר ודל"ה וי"ט שטר כ"ל
ותביע וי"ט נמק: (ז) בא"ד
אחי שפירא דפריך אחי מר:
(ח) ד"ה ושמואל ובי' מר:
דלמר ר"א פ"י מר: (ט)
(י) בא"ד וזה דוחק לומר
לדל"ה דבר יוסף: (י) ד"ה
שורא ובי' הולך מנה לפלגין
ובת המשלח קאמר מר:
(כ) בא"ד מנה לפלגין מימי
לה כ"ל וי"ט וי"ט ובי' שלח
נמק: (ל) בא"ד דרייני בר
תמא ובי' עוקבא: (מ) ד"ה
וי"ט ובי' ומקמינן לה
בזכות: (נ) בא"ד אלף איכא
דפליג בר נחמן לא:

מוסף רש"י

שורא דייני. לפי ראות
עני הדיין יעלה הכות
והחובה. שורא לשון השלכה,
כמו (שמות טו) ויה
ביס, דמתרגם שורא ביסא
(בבבבב טז).
פירא בחבור. לבי נקט
המחליף, ולא אמר המוכר
פרמו וילדה, דליל מוכר
במעות לא קני לוקח עד
דמשק ויין דמשק מועד
ידע אם ילדה כבר או לא
ילדה כבר וילדה לנפיק
בעד שלא מכרתי ומשלחתי,
אלא מחליף פירא בחבור וא
היה לך למשק הפירא או
המחור, דלמד מן שמשך
נקני חליפין חבירו במחשבתו
של זה בכל מקום שון,
דלמדין בזהב (ב"מ מו).
כל הנעשה דמים בחליף כין
שוכה זו תחייב זה בחליפין,
לפי שבשמשך זה בעל הפירא
את החבור נקנית הפירא
לבעל החבור, ואין ידוע אם
ילדה או לא ילדה (ב"מ ק.
ובי"ט ב"ק טז). וכן המוכר
שפחתו. דק"ל עכ"ל כנעני
נקט בספק ובשנתן מעות
נקנית לו השפחה ואפילו היא
בבית בעלים, ואין ידוע אם
עד שלא ילדה נתן הכסף
והעבר ע"ה או לאחר שליטה
והולד של בעלים (שם וסח).

הקדמה בשעות אלא בירושלים כדלמרי' בכמותא ג' הוה עובדא
לדימיה דרמי בר חמא בצפרא כחמיתיהו לנכסי לרמי בר חמא
וצרמא כחמיתיהו למר עוקבא בר חמא ואוקמינהו ביד (א) רב עוקבא
אע"פ שהוא אחרון ומשום האי טעמא אטו בירושלים יתבי דכותבין
שעות וכיון שלא פירש לו ראונו
לשמעון השעה נמצא שלא יזכה בכח
זה עד הערב הואיל ולא נתפרש בו
שעת שחרית ונמצאו שניהם שוין:
יתלוקין. דספיקא הוא וילכא למימר
הכא המוילא מחזירו דל"ה א' ממוקם (א)
מחזירו: שורא דייני. לאותו
שיהא נוטה לז' דייניס שהיה הנומן
אזהבו או קרובו יותר דודאי להוהו

גמר ואקני לו יתנו את הקרקע ושמה (א) וזה צלל הקרקע בשלו
אבל כשאתה אומר יתלוקין בודאי אחד נטל החצי שלא כדין:
שורא. לשון השלכה ירה בים (שמות טו) [מתרגמינן] שדי בימא.
ולעיל נמי נימא רב נחמן חלוקה או שורא ואחרי אחר כל דל"ה
גבר: הספ. ב' שטרות ליכא למימסר עלה דמילתא היום או
למחר שיביא האחד עדים ויטול שהרי השטרות שוין בזמן ואפילו
אם יבאו עדים ויעידו זה נכתב ונמסר בצדק וזה צדדו הלא אין
הקדמה בשעות כמו שפירשנו למעלה וליכא למימר שמה זה נמסר
תחלה יום או יומים או חדש ואחר כך נמסר השני לשני דמאחר
שנכתבו ביום אחד מסתמא גם ביום אחד נמסרו כמו שמוציא לשון
הכחב בשטר הלכך רב אמר חולקין ושמואל אמר שורא דייני
דחוליל ואין לצרר לעולם הדין עם מי משמלדן ב"ד צדיק ודיין
אותו אבל הכא בזהאי קרקע דליכא לא שטר ולא (א) עדים ואיכא
למימסר עלה דמילתא אם יבאו ויעידו של מי הוא הלכך אין כאן
לומר חלוקה ושורא דשמה יבאו עדים ויסקרו את הדין שדנו ב"ד
הלכך אין ב"ד נוקקין להם לדון דין שסופו לבא ליד עיוות אלא
מניחים אותן וכל דל"ה פרה עד שיבאו עדים ויצררו הדבר: ומ"ש.
הא דרב נחמן ממחליף פרה בחבור וכיון שמשך צלל הפירא את
החבור נקנית הפירא לבעל החבור בכל מקום שהיא דמטלטלין נקנין
בחליפין כדנתן בקדושין (דף כח). כל הנעשה דמים בחליף כיון שזכה
זה תחייב זה בחליפין ולכך אין הדבר ידוע הולד של מי הוא שהרי
לא ראה עדיין את פרמו אבל במכירה דמים לא מצי למינקט דאין
מעות קונות ויחזירו בזה ואלו משכה לביתו אחר מתן מעות חו לא
מצי מוכר למימר ברשותי ילדה דהא צביהא דלוקח קיימא הלכך
נקט חליפין בחבור ופרה ולא דמים. וצ"ל השואל [ב"מ ק.] פריך ונחזי ברשות
דמאן קיימא וליהוי אף שדה המוילא מחזירו עליו הראיה ומשך קיימא
בזמא. ומכירה נקט גבי שפחה דעבד נקנה בכסף [קדושין ג.] כלל משכיה
ומשנתן מעות נקנית לו השפחה ב"מ שיהא והלכך אין ידוע
ברשות מי ילדה שהרי לא ראה אותה הלוקח בשעת מתן מעות:
יתלוקין. והא הכא דליכא למימסר עלה דמלתא אם יבאו עדים ויעידו
ברשות מי ילדה ואפילו הכי לא אמרינן כל דל"ה גבר וקשיא לרב
נחמן: הספ. גבי המחליף פרה בחבור לתרווייהו אית להו דררא
דמונא שפחה והשפחה של שניהם היתה צדו אחר זה וכל אחד
ואחד טוען פרמי ושפחתי ילדה בזהותה ברשותי אני נמי בשעת
חליפין ילדה ואין לצרר של מי היא הולד הלכך יתלוקין. ושורא דייני
ליכא למימר הכא אפי' לשמואל דלא שייך למימר אלא גבי מתנה
לשנים שיראו ב"ד למי אזהב יותר דלדידיה גמר ומקני אבל הכא
בדרב נחמן שזה אומר של אבותי כו': ו"ה דמר לא דמר. לא
היתה הקרקע של אידך מעולם. וי"מ האי ומאי שנה מהמחליף כו'
דאשמואל פריך דקאמר שורא והכא חזין יתלוקין ואינה שיטת
הגמרא דהא בכמותא בפרק מי שהיה נשוי [ג.] איתא עיקר מילתייהו
דרב ושמואל ופריך התם פירמי אחריני ומהכא לא פריך
כל שכן הכא דלמרמי אדרב נחמן נקט לה הכא למילתייהו:
אם

ובזהמוכר את הבית (למן דף סג. ושם) גבי האומר תנו חלק לפלוני מנכסי וכו' דמייתי מסומכוס ופ"ה דטעמא משום דחלק מספקא
ליה אי הוי משהו או פלגא וממון המוטל בספק חולקין אי"כ משמע דהלכה כסומכוס ויש לרחות דטעמא לאו משום ספיקא דפריש
הקונטרס אלא משום דחלק היו רביע ונראה דאין הלכה כסומכוס אע"ג דבכמה מקומות סתם לן תנא כוותיה דהא סבר שמואל כרבנן
דלמרינן בר"ש הפירה (ב"ק דף מו. ושם) אמר שמואל זו דברי רבי הלכה כסומכוס אלא חכמים אמרינן זה כלל גדול צדיק כו' משמע זו ולא ס"ל
אף על גב דמוכר בפרק בית כור (למן דף קה. ושם) דליכא זו דל"ה מיהו סתם זו לא ס"ל ועוד דקאמרין התם (ב"ק דף מו.) אין נמי
זה כלל גדול צדיק הלא היה דהמוכר שור ונמצא נגחן כו' משמע זה כלל גדול אפי' בחבור שור ונמצא מחזירי דהמוילא
מחזירו עליו הראיה כ"ש בפלוגתא דסומכוס ורבנן דסבר שמואל המוילא מחזירו ע"ה וכן בפרק השואל (ב"מ דף קז. ושם ד"ה ובל) קאמר
דשמואל מספקא ליה אי תפוס לשון ראשון או לשון אחרון ומתניתין (דף קז. ושם) דקתני בזהב ששכר מרחץ ציפורי צ"ב וזהבין לשנה
מדינא וזה לחדש וזה מעשה לפני רש"ב ר' יוסי ואמר יתלוקין את חדש העבור ומוקני שמואל בזה בזהמלע החדש אבל בתחלת החדש
כולו למשכיר בסוף חדש כולו לשוכר אלמא סבר כרבנן דלילי בפר חזקה דלסומכוס בכל ענין יתלוקין ורב נחמן סבר נמי כרבנן
דקאמר התם דקרקע בחזקה צעליה קיימא ואפילו בא בסוף החדש כולו למשכיר ואפילו אפי' מיפך (א) ועל כרחך היינו טעמא דסבר
כרבנן ומתניתין דהתם אוקי כסומכוס דלא תקשי ליה מתניתין וכרב נחמן קיימא לן צדיק וזהדיא פסקין כוותיה ב' המקביל (ב"מ דף ק.)
גבי ההוא שטר דהוה כתיב ביה (א) שנים סתמא ואע"ג דקיימא לן כרשב"ג בשמעתיה ה"מ בסתמא אבל (א) הכא דפליג רב נחמן לא:

חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא לה.

רב אמר יתלוקין. להוהו לישנא דמפרש בפרק מי שהיה נשוי
(בכמותא דף נד. ושם ד"ה לימא) דטעמא דרב משום דסבר
כר"מ דלמר עדי חתימה כרתי ולכך יתלוקין אפילו איכא עדי
מסירה שנמסר לאחר קודם כיון דמתוך החתימה אין ניכר מי
קודם (א) כדמוכח בר"ש כל הגט
(גיטין דף נד.) דמתן כתב לגרש בו
את הגדולה לא יגרש בו את הקטנה
ודייק הא גדולה מצי מגרש ביה
ומוקי לה בעדי מסירה ור"א אבל
ל' מאיר אפי' גדולה לא מצי מגרש
אע"ג דליכא עדי מסירה כיון דאין
ניכר מתוך עדי החתימה ומיירי
במתנה או בנכר שקונה בשטר (א) אבל

אם קונה בכסף או בחזקה או בחליפין דאין השטר עומד אלא לראיה
מודה רב דלמרין שורא דאין לריך שיהא ניכר מתוך עדי החתימה
כיון (א) דאין אלא לראיה לאותו לשון לא פריך מרב הכא דהתם צדין
הוא של שניהם כיון דביום אחד נחתמו (א) אלא משמואל פריך ולפירמי
דפי' שורא דייני מה שיראה הדיין יעשה אחי שפיר דהכא נמי בזה
אומר של אבותי שייך שורא דייני אבל לפ"ה שפירש שורא למי
שנראה לדין שהיה אזהבו יותר קשה בדוח אומר של אבותי לא שייך
שורא ויש לדחוק ולפרש שיתנו הדיינים למי שנראה אחימה בדברים יותר
(א) ועוד דלהוה לישנא דמי שהיה נשוי (בכמותא דף נד. ושם) דמוקני
פלוגתא דרב ושמואל אליבא דר"א וס"ל לרב דחלוקה עדיפא אחי שפיר
דפריך (א) מרב ואותו לשון הוא עיקר דמוכח התם מצרייתא:
ושמואל אמר שורא דייני. היינו כר"א דלמר עדי מסירה
כרתי דלר"מ לא הוה אמר שורא ונראה דהא דלמר (א)
בפרק מי שהיה נשוי (סג) כתב לאחד ומסר לאחר לזה שמסר
לו קנה אע"פ ששטר האי נכתב קודם ונראה דהיינו דוקא שנכתבו
ביום אחד הלכך הקודם במסירה וזה הואיל ואין ניכר מתוך השטר
האי שקדם אבל נכתב ב' ימים לזה שנכתב תחלה קנה שניכר
מתוך החתימה שזה נכתב קודם אע"פ שמסר לזה מתחלה קנה דלמר (א)
כשנסר גם לזה וזה משעת חתימה דה"ק אפי' ב"ק דב"מ (דף יא.)
עדיו בחתומיו זכין לו והשתא אחי שפיר דהא שמואל סבר הכא
כר"א ובפ"ק דב"מ דחיק גמרא לאוקומי שמואל כאפי' ועוד דפי' זה
צורר (סמדין דף כח.) גבי ההיא מתנתא דהוה חתימי עלה מרי גיסי
משמע דסבר אפי' כר' אלעזר דפריך ארבי יוסף דקאמר זיל אקנייה
בעדי מסירה כר"א ופריך אפי' מודה ור"א במזויף מתוכו
שהוא פסול (א) וזה דוחק (א) דלליבא דרב יוסף קאמר וליה לא
סביח ליה: **שורא דייני.** נראה לר"ת למי שיראה הדיין לתן (א)
ולא כפ"ה שילמתי דעמו של נותן דהא בסוף פ"ק דגיטין (דף יד:
ושם ד"ה ובל) גבי הולך מנה לפלוגי (א) קאמר מה שיראה שליח
יעשה וקרי ליה התם שורא וצ"ל עשרה יוספין (קדושין דף עד. ושם ד"ה
שורא) נמי אמר נאמן הדיין לומר לזה ויכתי וזה חייבתי ב"ד
כשצעלי דינין עומדים לפניו אבל אין צעלי דינין עומדים לפניו אינו
נאמן ופריך ויהדר וידייניה ומשני בשורא דייני ור' כפ"ה אכתי
ניהדר לאמוד דשמו של נותן (א) וזהדיא בירושלמי ואמר ליהא מרן
שירא ב"ד להחליט (א) מחליטין וא"ת א"כ יתן למי שתר לא שטר
ו"ל דכל דינא דמקבל אגרא לאו דיינא הוא ומה שפיר"ת דקבלה
צדינו דלא אמרינן שורא אלא במקרקעי אין נראה לר"י דהא גבי
הולך מנה לפלוגי (א) גבי שליח מייתי לה בספ"ק דגיטין (דף יד:
ושם) עוד פירש דדוקא דין מומחה עושה שורא דהא רב ששת
גברא רבה הוא ואמר ליה רב נחמן מר לאו דיינא הוא (א) גבי אימיה
דרמי בר חמא (א) ורב עוקבא בר חמא צ"ל מי שהיה נשוי (בכמותא דף נד.):
ומאי שנא מהא דרנן המחליף פרה בחבור ב'. אין להוכיח
מכאן דהלכה כסומכוס מדפריך מיניה דעד כאן לא פליגי
עליה התם בהשואל (ב"מ דף ק.) אלא משום דלזלינן בפר חזקה
דמונא ומוקמינן (א) בחזקת מרה קמא הא לאו הכי מודו דיתלוקין (א)

ובזהמוכר את הבית (למן דף סג. ושם) גבי האומר תנו חלק לפלוני מנכסי וכו' דמייתי מסומכוס ופ"ה דטעמא משום דחלק מספקא
ליה אי הוי משהו או פלגא וממון המוטל בספק חולקין אי"כ משמע דהלכה כסומכוס ויש לרחות דטעמא לאו משום ספיקא דפריש
הקונטרס אלא משום דחלק היו רביע ונראה דאין הלכה כסומכוס אע"ג דבכמה מקומות סתם לן תנא כוותיה דהא סבר שמואל כרבנן
דלמרינן בר"ש הפירה (ב"ק דף מו. ושם) אמר שמואל זו דברי רבי הלכה כסומכוס אלא חכמים אמרינן זה כלל גדול צדיק כו' משמע זו ולא ס"ל
אף על גב דמוכר בפרק בית כור (למן דף קה. ושם) דליכא זו דל"ה מיהו סתם זו לא ס"ל ועוד דקאמרין התם (ב"ק דף מו.) אין נמי
זה כלל גדול צדיק הלא היה דהמוכר שור ונמצא נגחן כו' משמע זה כלל גדול אפי' בחבור שור ונמצא מחזירי דהמוילא
מחזירו עליו הראיה כ"ש בפלוגתא דסומכוס ורבנן דסבר שמואל המוילא מחזירו ע"ה וכן בפרק השואל (ב"מ דף קז. ושם ד"ה ובל) קאמר
דשמואל מספקא ליה אי תפוס לשון ראשון או לשון אחרון ומתניתין (דף קז. ושם) דקתני בזהב ששכר מרחץ ציפורי צ"ב וזהבין לשנה
מדינא וזה לחדש וזה מעשה לפני רש"ב ר' יוסי ואמר יתלוקין את חדש העבור ומוקני שמואל בזה בזהמלע החדש אבל בתחלת החדש
כולו למשכיר בסוף חדש כולו לשוכר אלמא סבר כרבנן דלילי בפר חזקה דלסומכוס בכל ענין יתלוקין ורב נחמן סבר נמי כרבנן
דקאמר התם דקרקע בחזקה צעליה קיימא ואפילו בא בסוף החדש כולו למשכיר ואפילו אפי' מיפך (א) ועל כרחך היינו טעמא דסבר
כרבנן ומתניתין דהתם אוקי כסומכוס דלא תקשי ליה מתניתין וכרב נחמן קיימא לן צדיק וזהדיא פסקין כוותיה ב' המקביל (ב"מ דף ק.)
גבי ההוא שטר דהוה כתיב ביה (א) שנים סתמא ואע"ג דקיימא לן כרשב"ג בשמעתיה ה"מ בסתמא אבל (א) הכא דפליג רב נחמן לא:

דרר

עין משפט גר מצוה

נא א מיי פ"ה מהל' זכיה
הל' ו פ"ה מהל' מלוה
הל' ו פ"ה בשנתא סמנ
ענין סב טושי"ט ח"מ סי'
רמ ספ"ק ו פ"ה קד ספ"ק ח
ופע"ח:
גב ב מיי פ"ה מהל'
מכירה הל' סמנ ענין
פכ טושי"ט ח"מ סי' רכב
ספ"ק א ועל הלוקח להביא
לח"ה:
ג ר אלפס כמותא פ"ט
דף קי ע"ב:

מוסף תוספות

- א. במקום שאין כותבין
שעות, ומציין ב. דלא
קנה מכח השטר אלא
משעה שכתובין מתוך
השטר. ג. ואליבא
דריה לא משום ספק
חולקין אלא דריא חשבו
ליה שניהם שותפין בו.
ד. משמע דאי לא
היה מזויף מתוכו היה
מכשר כר' אלעזר. ה. מוס'
ממוטב ד. ו. דהפקר
ב"ד היה הפקר, ושורא
היה דין קבוע. ו. מוס'
קדושין עד. ו. דמסתמא
לא יתפקר וברתו ראשונה.
ז. ש. ו. וחולשין אומר שם
כך שחודא לדינא וכו',
נמצא שצריך ליתן שחוד
לדינא, והוא כלשון
גומא. זמנין. ח. דצריך
דיין קבוע לומר דהפקר
ב"ד היה הפקר, ורב נחמן
גמא דהא דאמר לומר
נשמע לרבנן. י. דעני ויה.
א. ואע"ג דאיכא למימר
זיל בחר רובא ורובא
לרריא קובי יתן מוק
טעמא. רשי גי' מו.
א. שהספק לא עכשיו
גמא דהא דאמר לומר
נשמע לרבנן. י. דעני ויה.
א. ואע"ג דאיכא למימר
זיל בחר רובא ורובא
לרריא קובי יתן מוק
טעמא. רשי גי' מו.
א. שהספק לא עכשיו
גמא דהא דאמר לומר
נשמע לרבנן. י. דעני ויה.
א. ואע"ג דאיכא למימר
זיל בחר רובא ורובא
לרריא קובי יתן מוק
טעמא. רשי גי' מו.

רבינו גרשום

דרב אמר יתלוקין. שניהן:
ושמואל אמר שורא דייני.
לכומר להיכא שותינה דעת
ב"ד שדעת הלוה מחבב
טפי להתווא מלוה יתבי' לפי
שנחבבו יותר הקדימו אותו
וליה ממנו ושיעבר לו קודם
לזה (שמוטב ליתנו) הוא
שלו ובתר ב"ד אול"י והוא
בדל"ה: אפי' ר' דאליס
גבר: התם יאמר למימסר עלה
דמלתא. משום דהנהגה תרי
שטרי תריויהו שוין בממון
ובזמן ולא מצי לאחזוקי
האי טפי מאידך משהי' אמר
מר יתלוקין ומר אמר שורא
אבל הכא איכא
למימסר עלה דמלתא. דכל
חד מינייהו מצי מייתי היום
ומחר עדים דרדיה הוא
ולאו דחבריה משום הכי
לא אמרי' דיתלוקין אלא
כל דאליס גבר: המחליף
פרה בחבור. דאורחא דפרה
לחלקי ואורחא דשפחה
לובוני: